

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Ing. F. H.**, bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. R. B., advokátom so sídlom v B., proti odporkyňi **S.**, so sídlom v N., **o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25 Cpr 1/2011, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 8. októbra 2014 sp. zn. 5 CoPr 2/2014, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Navrhovateľovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa návrhom domáhal určenia neplatnosti výpovede, ktorá mu bola doručená 3. mája 2011 podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce. Uviedol, že výpoveď je neplatná pre rozpor so zákonom, nemal vedomosť, z akého dôvodu sa stal nadbytočným, pretože odporkyňa jeho prácu potrebuje a podľa jeho názoru skutočným dôvodom výpovede je len nedostatok mzdových prostriedkov.

Okresný súd Nitra rozsudkom z 28. novembra 2013 č.k. 25 Cpr 1/2011-666 určil, že „výpoveď daná odporcom navrhovateľovi dňa 29. apríla 2011 je neplatná“ (pozn. dovolacieho súdu - ide o výpoveď z 29. apríla 2011, doručená navrhovateľovi 3. mája 2011) a rozhodol o trovách konania. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ pracoval u odporkyne podľa pracovnej zmluvy z 1. augusta 1986 vo funkcii vysokoškolský učiteľ

vysokej školy v kategórii odborných asistentov na A. fakulte Vysokej školy P. na K.. Dňa 3. mája 2011 mu bola doručená výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce v ktorej sa uvádza „Na základe rozhodnutia vedenia F. (ďalej len „F.“) so sídlom T., IČO: X., zo dňa 12.04.2011 o organizačnej zmene z dôvodu zníženia stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce sa rušia ku dňu 01.08.2011 na K. F. S. v Nitre dve pracovné miesta v pracovnom zaradení vysokoškolský učiteľ. V dôsledku uvedenej organizačnej zmeny sa stanete nadbytočný“. Podľa názoru súdu prvého stupňa ide o skončenie pracovného pomeru pre nadbytočnosť na základe písomného rozhodnutia zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o znížení stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce alebo na základe iných organizačných zmien, ktoré právo nemožno zamestnávateľovi odmietnuť. V danom prípade bola navrhovateľovi daná výpoveď z dôvodu nutnej konsolidácie finančných prostriedkov univerzity, keď rozdelené dotácie nepostačovali na tarifné platy a krytie prevádzkových nákladov F.. Z obsahu spisu bolo preukázané, že odporkyňa mala zákonný dôvod, aby dala navrhovateľovi výpoveď a zároveň odôvodnila, prečo sa rozhodla konkrétne pre navrhovateľa, i keď podľa názoru súdu takéto zdôvodnenie nebolo potrebné, keďže súd nie je oprávnený v tomto smere rozhodnutie odporkyne preskúmať (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo 33/2008). Pri výpovedi odporkyňa postupovala v zmysle Štatútu a Organizačného poriadku univerzity ako aj F., pričom Akademické senáty fakulty a univerzity schválili vo všeobecnosti kroky smerujúce k výpovedi danej navrhovateľovi. Odporkyňa ako zamestnávateľ a príslušné orgány písomne rozhodli o organizačnej zmene – znížení počtu zamestnancov, k tomuto rozhodnutiu došlo pred daním výpovede navrhovateľovi. Súhlas odborového orgánu s výpoveďou navrhovateľovi sa nevyžadoval, keďže navrhovateľ nebol členom výboru odborového zväzu. Pokiaľ ide o ponukovú povinnosť zamestnávateľa súd prvého stupňa s poukazom na právny názor odvolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom uznesení zo 16. januára 2013 sp. zn. 5 CoPr 3/2012 zisťoval, či bolo navrhovateľovi ponúknuté akékoľvek voľné pracovné miesto na celej S.. Keďže vedenie S. vedelo o pripravovaných opatreniach od začiatku roka 2011, tak by sa podľa názoru súdu možnosť ponuky voľného miesta mala vzťahovať i na pracovné pomery uzavreté od začiatku roka 2011. Podľa názoru súdu pre rozhodnutie bolo podstatné, či v čase, od takzvanej organizačnej zmeny z 12. apríla 2011 do doručenia výpovede dňa 3. mája 2011 došlo k uzavretiu pracovného pomeru na také miesto, ktoré mohlo byť ponúknuté navrhovateľovi.

Vykonaným dokazovaním bolo zistené minimálne jedno pracovné miesto, ktoré mala odporkyňa navrhovateľovi ponúknuť, a keďže tak neurobila, nespĺnila si svoju zákonnú ponukovú povinnosť, preto súd určil výpoveď za neplatnú. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie odporkyne Krajský súd v Nitre rozsudkom z 8. októbra 2014 sp. zn. 5 CoPr 2/2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a rozhodol o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa, závery ktorého si osvojil (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že odo dňa schválenia organizačnej zmeny dňa 12. apríla 2011 do doručenia výpovede navrhovateľovi, t.j. do 3. mája 2011 bola u odporkyne preukázaná minimálne v piatich prípadoch existencia ponuky voľných pracovných miest novým zamestnancom, ktoré miesto vzhľadom na dôvod skončenia pracovného pomeru, mohla odporkyňa ponúknuť navrhovateľovi, ktorý prejavil okrem iného záujem aj o výkon takej práce, ktorá by vôbec nezodpovedala kritériám jeho vzdelania (napr. strážnika). Poukázal na to, že navrhovateľ má platne uzatvorený pracovný pomer so S., na ktorý subjekt v rámci mesta Nitry sa vzťahuje ponuka voľného pracovného miesta pre navrhovateľa, zvlášť za tej situácie, že tento je ochotný prijať aj pracovné miesto hlboko poddimenzované jeho dosiahnutému vzdelaniu, resp. odbornej špecializácii. Na tomto závere odvolacieho súdu nič nemení ani dohodnuté miesto výkonu práce v rámci pracovnej zmluvy, ktorým je katedra F.. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. vzhľadom na úspech navrhovateľa v konaní.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa dovolanie s odôvodnením, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tým, keď odvolací súd nenariadil vo veci pojednávanie, čím jej znemožnil realizáciu základných procesných práv, ktoré jej patria, a to právo zúčastniť sa na pojednávaní, robiť na ňom prednesy, vysvetliť v odvolaní uvedené relevantné skutočnosti, vyjadriť sa k tvrdeniu protistrany a pod. Odňatím možnosti konať pred súdom odvolací súd sa dopustil voči odporkyňi odmietnutia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Dovolateľka namietala tiež, že odvolací súd sa nezaoberal navrhnutými dôkazmi a dospel k nesprávnemu právnomu záveru. V dovolaní podrobne s poukazom na ustanovenia zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov poukázala opätovne na rozsah samosprávnej pôsobnosti odporkyne (§ 6 ods. 4) v súvislosti s uzatváraním, zmenami a zrušovaním pracovnoprávných vzťahov v rozsahu a za podmienok určených v štatúte verejnej vysokej školy (§ 15 ods. 2 písm. l/) a zaujala aj podrobný názor k otázke určenia miesta výkonu práce v pracovnej zmluve a v súvislosti s tým aj k otázke splnenia ponukovej povinnosti zo strany odporkyne. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ žiadal dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, ide v prípade dovolania o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených – napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť (a mimoriadnosť) dovolania často vysvetľuje

konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovoláním odporkyne je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa

zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania odporkyne preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Odporkyňa v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Podľa názoru odporkyne jej bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd nepostupoval podľa § 214 ods. 1 O.s.p. keď nenariadil pojednávanie na prejednanie jej odvolania.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Z vyššie citovaných ustanovení § 214 ods. 1 a 2 O.s.p. vyplýva, že (len) v prípadoch uvedených v § 214 ods.1 O.s.p. je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie, v ostatných prípadoch však môže rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p. bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhoduje odvolací súd.

V danom prípade nebolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k odňatiu možnosti dovolateľky konať pred súdom. Neopodstatnená je preto jej námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľka namieta, že sudy nevykonali všetky navrhované dôkazy, dovolací súd uvádza, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a záver, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Po obsahovej stránke tu môže ísť prípadne o námietku, že v konaní došlo tzv. inej (než v § 237 ods. 1 O.s.p. vymenovanej) procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takáto procesná vada (i keby k nej v konaní prípadne došlo) by mohla byť síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), avšak úspešne by tento dôvod mohol byť uplatnený iba vtedy, keby

dovolanie bolo prípustné (o tento prípad ale v preskúmvanej veci nejde). Tzv. iná procesná vada konania prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nezakladá.

Neúplnosť skutkových zistení súdov alebo nesprávnosť ich skutkových záverov sa v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu nepovažuje za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (viď napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v predmetnom konaní nedošlo k vade konania, ktorá by odporkyňi znemožnila realizáciu jej procesných oprávnení a zakladala prípustnosť ňou podaného dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Pre prípad, že námietky dovolateľky smerujú aj proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd sa ale právnym posúdením veci nedopúšťa procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania odporkyne nevyplýva z § 238 O.s.p., v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia odporkyňou namietanej procesnej vady (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a nevyšli najavo iné procesné vady vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd odmietol jej dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporkyňi, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnému navrhovateľovi nepriznal dovolací súd

náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na jej priznanie (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení § 243b ods. 5 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. decembra 2015

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková